

**Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya**

**Recomanacions adreçades
als mitjans audiovisuals
per al tractament informatiu
de les drogues**

Juliol 2007

Recomanacions adreçades als mitjans audiovisuals
per al tractament informatiu de les drogues

Recomanacions generals

1. Diversificar les fonts d'informació periodística

Per aconseguir una informació més plural i contrastada, cal que els professionals dels mitjans recorrin a fonts d'informació diverses i a l'assessorament d'equips pluridisciplinaris.

En aquest sentit, pot ser útil elaborar una agenda informativa sobre drogodependències, que permeti establir vincles de col·laboració amb els professionals dels diversos àmbits (sanitari, assistencial, educatiu i d'altres)¹.

2. Ponderar el sensacionalisme en el tractament del consum de drogues

És recomanable fer un tractament ponderat pel que fa al sensacionalisme i la morbositat, sense amagar, però, el dramatisme, sobretot en els casos aïllats de consum de drogues. Cal evitar, tanmateix, els excessos que fomentin els estereotips que poden causar situacions d'alarma social. Les imatges haurien de ser, doncs, respectuoses i objectives, i haurien de complementar la informació de la notícia.

1 A més, els professionals de la comunicació es poden subscriure (gratuïtament) al portal social del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya (www.portalsocial.net), que conté un apartat específic sobre drogodependències a través del qual es pot accedir a altres recursos i enllaços d'utilitat com el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya (www.gencat.cat/salut), el Plan Nacional sobre Drogas (www.pnsd.msc.es/) i la Societat Espanyola de Toxicomanies (www.setox.org).

3. Eliminar prejudicis, estereotips, estigmes, tòpics, idees preconcebudes, etc.

En el tractament mediàtic del consum de drogues cal utilitzar un llenguatge neutre: el fet de consumir drogues no hauria de convertir-se en un element categoritzador o definitori. En aquest sentit, és recomanable emfasitzar en la substància i no en la persona que la consumeix, per bé que la persona consumidora és la responsable dels actes comesos sota els efectes de la substància o substàncies consumides i convé tractar-la com a tal.

Cal evitar associar el consum de drogues a determinats contextos socials, perquè pot fer pensar que existeix una relació directa entre tots dos aspectes. Així, no s'ha d'identificar la persona consumidora de drogues il·legals amb la delinqüència.

4. Difondre alternatives d'oci no consumidor

S'aconsella difondre alternatives d'oci no consumidor i evitar reforçar els aspectes estereotipats positivament del consum de drogues legals.

5. Exigir formació especialitzada als professionals de la comunicació

Cal que periodistes i professionals de la comunicació rebin una formació específica, que aprofundeixi també en la perspectiva de la persona consumidora, per a un bon tractament posterior dels aspectes

relacionats amb les drogodependències. Alhora, cal exigir també una bona formació d'aquests professionals perquè cobreixin de manera adequada els fets judicials que se'n poden derivar.

6. Concretar el discurs mediàtic

S'entén per *droga* "una substància tòxica potencialment addictiva o susceptible de generar addicció i malaltia". En aquest sentit, es recomana evitar l'ús del terme genèric *droga* i substituir-lo pel nom de la substància en concret a la qual es fa referència.

7. Equilibrar el tractament informatiu de drogues legals i il·legals

S'ha de donar informació real sobre tot tipus de drogues, independentment de la situació legal, com l'alcohol i el tabac. Val a dir, però, que el tractament mediàtic pot ser diferent: mentre que es recomana ponderar el sensacionalisme en el tractament del consum de drogues il·legals, s'hauria d'incrementar la informació sobre el risc real que comporta el consum de drogues legals.

8. Fomentar missatges de prevenció i d'avertiment de riscos

La presència mediàtica contínua de missatges de prevenció afavoreix la difusió de la consciència del risc que suposa el consum de drogues per a la salut personal. Per aquest motiu, cal aprofundir, en aquells programes el format dels quals ho permeti, sobre què significa i quins efectes té el consum de les diverses substàncies addictives.

9. Emfasitzar sobre el risc penal de traficant amb drogues

S'ha de fomentar i emfasitzar la consciència del risc penal que suposa el tràfic de drogues, un delictes contra la salut pública.

10. Adaptar el tractament mediàtic al propòsit i al públic objectiu

És important adequar la forma i el contingut dels discursos mediàtics a l'objectiu concret –informar, canviar els hàbits, advertir, etc.– de la programació, així com al seu públic objectiu –generalista, juvenil, etc. Cal, doncs, respectar el codi de llenguatge adequat per a cada cas.

Recomanacions pel que fa als programes informatius

1. Informar de manera objectiva, realista i diversa

La informació sobre el consum de drogues ha de ser veraç, no alarmista i desmitificadora, per bé que en cap cas ha de ser contrapreventiva. A més, és imprescindible contextualitzar sempre la informació difosa per evitar la simplificació.

S'ha de recollir la prevenció com a foment del no-consum, però també com a disminució dels danys que pot comportar un consum irresponsable.

2. Incorporar la cobertura i el seguiment informatiu de tots els aspectes relacionats amb el consum de substàncies addictives

S'ha d'incorporar la cobertura informativa dels diversos aspectes relacionats amb el consum, més enllà de les informacions judicials i policials, i efectuar-ne el seguiment. Cal focalitzar l'atenció informativa cap a la prevenció del consum i cap a la rehabilitació dels drogodependents. Això s'aconsegueix evitant la distorsió que imposen certes rutines informatives actuals, tenint present l'àmplia i variada oferta terapèutica i preventiva que hi ha avui dia i oferint informació diversa sobre el mateix tema.

3. Rectificar qualsevol informació errònia

En cas d'error o equivocació en una informació sobre el consum de drogues, el mitjà de comunicació que l'ha difós ha de rectificar amb la màxima celeritat, per evitar el foment de mites, prejudicis i estereotips que existeixen sobre les drogodependències.

4. Elaborar la informació sobre comissos i tràfic de drogues

Cal evitar la difusió del valor econòmic de la partida confiscada i fer ostentació de la fortuna acumulada pels traficants, perquè, atès el marc legal actual, pot afegir sensació de normalitat social al fet. En tot cas, pot ser interessant completar les notícies sobre confiscacions amb informacions sobre les conseqüències per a la salut pública de la quantitat confiscada.

5. Acatar la presumpció d'innocència i l'anonimat de les persones implicades

Pel que fa a la informació referent a qualsevol cas sobre drogues, cal respectar sempre la presumpció d'innocència i l'anonimat dels involucrats fins que no existeixi una sentència judicial respecte al cas. A continuació, s'ha de treballar amb profunditat el contingut de les sentències i les mesures alternatives que s'apliquen.

6. Tenir cura de les imatges que acompanyen la informació

Pel que fa a les imatges que acompanyen la informació sobre el tema, cal seguir els principis generals dels codis ètics periodístics, així com les recomanacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre el tractament informatiu de les tragèdies personals.

Així, és recomanable evitar imatges que esdevinguin només sensacionalistes en el tractament informatiu de les drogues, cosa que alimenta tòpics i fomenta la por, la desconfiança familiar i, en darrer terme, l'alarma social. No és contraproduent, però, la difusió d'imatges, encara que siguin dures, de les conseqüències nefastes del consum de drogues, evitant en tot moment caure en la morbositat.

Cal evitar, també, la inclusió d'imatges del ritual de preparació i del consum, per evitar-ne la mitificació i qualsevol possible imitació.

Recomanacions pel que fa als programes d'altres formats

1. Fomentar el debat i la compleció de la informació

Cal ampliar els espais d'informació alternatius per contribuir a difondre els problemes i les conseqüències del consum de drogues. S'ha de promoure, a més, el debat i la discussió sobre temes concrets derivats d'aquesta problemàtica.

També s'han de promoure espais en què s'abordi la drogodependència com a malaltia comuna, que té un tractament específic des dels vessants biològic, psicològic i social.

Els dramàtics de ficció són, potser, la millor forma d'arribar al públic infantil i juvenil, ja que permeten incloure matisos i desenvolupar les línies argumentals.

2. Restringir tota forma de promoció mediàtica de substàncies tòxiques addictives

Cal evitar que les begudes alcohòliques –ni que siguin de menys de 20°– i les marques associades a altres substàncies tòxiques addictives actuïn com a patrocinadores de qualsevol tipus de programes, però sobretot dels programes adreçats al públic juvenil.

Cal evitar, també, trivialitzar qualsevol aspecte relacionat amb el consum de drogues. En aquest sentit, s'ha d'evitar que la droga en gene-

ral –o una substància tòxica addictiva determinada– es converteixi en motiu de *gags* humorístics: aquest és un recurs utilitzat sovint en els magazins d'humor.

Pel que fa a la presència mediàtica de testimonis rehabilitats, és recomanable emfasitzar l'esforç continuat que els suposa haver estat drogodependents.

3. Assessorar equips pluridisciplinaris

Les telesèries de producció pròpia són una bona tècnica d'informació complementària, amb capacitat d'arribar a un públic objectiu més divers. En aquest tipus de ficció és important mantenir la versemblança i defugir la moralització. En aquest sentit, s'aconsella l'assessorament i la intervenció de personal pluridisciplinari especialitzat en el tema.

**Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya**

Entença, 321 - 08029 Barcelona
Tel. 933 632 525 Fax 933 632 478
www.cac.cat
audiovisual@gencat.net

Generalitat de Catalunya